Hrvatsko gospodarstvo – raste broj poduzetnika a smanjuje se broj zaposlenih

Po jednom poduzetniku u 2008. godini bilo je prosječno zaposleno 10,4 djelatnika, a 2017. godine svega 7.4 djelatnika. Zapravo tijekom navedenog razdoblja prosječan broj zaposlenih djelatnika po poduzetniku se je kontinuirano smanjivao. Ne radi se o neznatnom smanjenju, radi se o dramatičnim promjenama ili smanjenju od čak 29%. Pri tome, se u promatranom razdoblju broj tvrtki povećao za 31 tisuću (indikator napora nezaposlenih da si sami osiguraju radno mjesto), a broj zaposlenih smanjio za 51 tisuću. Temeljem navedenih podataka moguć je zaključak kako je hrvatskog gospodarstvo opskrbljeno sve većim brojem robota koji zamjenjuju radnu snagu ili se radi o eutanaziji hrvatskog gospodarstva koje sve više poprima karakter zanatskog sektora.

Od ukupnog broja poduzetnika, 882.884, u 2017. godini tzv. veliki poduzetnici, 329, su zapošljavali 236.552 djelatnika što znači da je prosječan broj zaposlenih u hrvatskom gospodarstvu, izuzmemo li tzv. velike poduzetnike iznosio svega 5,4 zaposlenika po jednom poduzetniku (646.332/119.752). Samo 5,4 zaposlenih djelatnika po jednom poduzetniku predstavlja kvantitativna i kvalitativan pokazatelj.

U funkciji vremena povećava se učinkovitost rada i kapitala pri čemu kapital supstituira rad što se na makro razini reflektira kao problem upornog rasta nezaposlenosti koja, zbor razvoja tehnike i tehnologije, ima strukturne karakteristike. Upravo znanje kao temeljna odrednica razvoja imperativno zahtjeva od djelatnika da se tijekom cijelog radnog vijeka ustrajno educiraju što nazivamo tzv. cjeloživotnim obrazovanjem.

Međutim, razvoj tehnike i tehnologije moguće je primijeniti samo ako odnosne tvrtke i same imaju odjele koji istražuju kako procese proizvodnje tako i mogućnosti, putem iteracija, njihovog dodatnog unapređenja. Investicije su sve više rezultat vlastite pameti koja u suradnji s rezultatima istraživanja dobavljača opreme/tehnologije realiziraju novu kombinaciju faktora proizvodnje, da podsjetim na Schumpetera. Upravo zato učinkovite tvrtke stalno iterativnim putem optimaliziraju proces svoje poslovne aktivnosti.

Gospodarstvo u kojima prosječno u tvrtki radi 5,4 (ili 7,4) djelatnika nije u mogućnosti djelovati na povećanje svoje učinkovitosti. Zapravo nije u stanju raditi bilo što drugo do li koristiti metodu copy – paste. Te i takve poslovne aktivnosti nužno se svode na aktivnosti niske dodane

vrijednosti što ih u poslovanju čini dodatno ranjivima. Te tvrtke, osim časnih izuzetaka pojedinih start up slučaja, obično jedno vrijeme životare da bi ih prva ozbiljnija gospodarska kriza „poslala“ u stečaj. Kad je riječ o stečaju on u hrvatskom slučaju uopće nije koncipiran na tržišnim načelima što znači da stečaj gotovo uvijek završava destrukcijom bez nove šanse.

Krivo je mišljenje kako je osnivanje malih i srednjih tvrtki pravi odgovor na rastuću nezaposlenost. Upravo suprotno. Male i nestabilne tvrtke siguran su garant da će odnosno gospodarstvo imati sve veće probleme u otvaranju novih radnih mjesta. Subvencije, bez obzira iz zemlje ili inozemstva, nisu rješenje već su one generator novih problema. To nam pokazuje upotreba odobrenih sredstava od strane EU. Naime, jednom kad se, uz pomoć EU fondova, izgrade određeni kapaciteti pitanje je tko će kada ih bude trebalo restrukturirati platiti dospjele račune za njihovo održavanje. Općenito poznato je kako nije moguće subvencijama dinamizirati razvoj, ali je to jedna druga priča za jedno drugo vrijeme. Sjetimo se fondova za nerazvijena područja u bivšoj državi.

Ako je znanje temeljni resurs razvoja gospodarstva što je nesporna činjenica za autora ovih redaka tada je nužno kreirati tvrtke koje će svoje poslovanje temeljiti na marketing konceptu koji u žiži svog interesa ima identifikaciju i anticipaciju potreba potrošača. Dinamika promjena ukusa potrošača, s jedne strane, i, s druge strane, nove tehnologije imperativno zahtijevaju implementaciju znanosti kako bi se inovirali procesi odnosno kako bi se postigla primjerena prilagodljivost šokovima koje kreira globalizirano tržište. Kao konzultant često susrećem nedovoljno razumijevanja kada kažem da su stabilni sustavi privi kandidati za stečaj. Stabilnost znači okoštali sustav koji na izvanjski udar često reagira lomom. Slikovito rečeno kamen svojom tvrdoćom može amortizirati udar ali ako je udar veći on će se slomiti. Upravo elasticitet, prilagodljivost, čini neku tvrtku više ili manje održivom.

Upravo zato što je hrvatsko gospodarstvo bliže zanatskim obilježjima nego industrijskim Â na ovim stranicama uporno pišem kako je znanstveni i obrazovni sustav u Lijepoj našoj sterilan. Nije on sterilan sam po sebi on je sterilan jer hrvatsko gospodarstvo nije u stanju prihvatiti njegove dosege.

Iz navedenog je sasvim jasno kako je porezna presija hrvatskog gospodarstva nedopustivo visoka što također godinama tvrdim u mojim radovima koji su dostupni i na ovim stranicama. Javna uprava i samouprava žive usporedo s hrvatskim gospodarstvom vodeći se fiskalnim potrebama svoje reprodukcije. U tom je smislu nužno sada i odmah povećati financijski potencijal hrvatskog gospodarstva u najvećoj mogućoj mjeri, imajući u vidu nemogućnost utjecaja na visinu kamatnih stopa i tečaja kune, smanjenjem porezne presije. Zato predlažem povrat zaštitne kamate na kapital. Poduzetnici znaju da poduzimaju poslovne kombinacije kako

bi njihova poslovna kombinacija imala što veću vrijednost. U tome se oni razlikuju od investitora koji žive na kuponima svojih obveznica ili dionica.

U tom je smislu potrebno preispitati odnos prema kapitalnim dobicima. Mislim da bi bilo razumno da se u prvoj godini kapitalni dobitak u potpunosti integrira u dohodak i oporezuje porezom na dohodak. U drugoj godini realizacije kapitalnog dobitka isti bi se s polovinom svog iznosa integrirao u dohodak. U trećoj - četvrtinom. U četvrtoj i daljnjim godinama kapitalni dobitak se ne bi oporezivao upravo zato da se stimuliraju poduzetnici da preuzmu svekolike rizike. Na isti način bi trebalo tretirati i kapitalne gubitke.

Valja reći da nepredvidivost i neprepoznatljivost hrvatskog gospodarskog sustava kreira mnoge rizike koji značajno podižu granicu nužne učinkovitosti da bi se investiralo. Položaj konkurentnosti i kreditni rejting hrvatske države najbolji su pokazatelji u kojem pravcu valja ići.